

EINDTERMEN THEOLOGISCHE VAKKEN HIGW-ANTWERPEN

(1 ECT staat voor 28 studie-uren)

BASISJAAR HIGW, A-JAAR

(Te volgen door de eerstejaars studenten. Ook open voor vrije studenten.)

Vak: Kerkgeschiedenis I

Docent: Els Agten

Doelstelling: De student krijgt kennis over het ontstaan, de groei en de ontwikkeling van het christendom vanaf het prille begin tot het jaar 1054. De student heeft inzicht in de belangrijkste ontwikkelingen, gebeurtenissen en ideeën van het christendom en kan deze situeren op een chronologische tijdlijn. De student weet van de verschillende wijzen waarop christenen de boodschap van Jezus Christus concreet gestalte hebben gegeven. De student begrijpt hoe het christendom steeds opnieuw vorm heeft gekregen in een veranderende historische context, waarin sociale, culturele, economische en politieke factoren een rol speelden. De student ziet in dat het christendom geen monolithisch blok is, maar getekend is door pluraliteit en verscheidenheid.

Inhoud: Dit eerste deel van het college kerkgeschiedenis is opgebouwd rond zes thema's die de historische periode van het jaar 0 tot het jaar 1054 overspannen. Allereerst krijgt de student een beknopt kerkhistorisch overzicht aangeboden. Belangrijke kerkhistorische gebeurtenissen worden gesitueerd en grote ontwikkelingslijnen worden geschetst. Dit algemeen kerkhistorisch overzicht dient als referentiekader voor het overige deel van de cursus. In de tweede les ligt de focus op het thema orthopraxis en orthodoxie waarbij aandacht geschonken wordt aan het ontstaan van christelijke leven en geloven en de verschillende uitdrukkingsvormen. Het derde thema - CCC: Canon, Credo, Concilie - gaat dan weer dieper in op de Kerk als plaats van reflectie over de kernpunten van dit christelijk geloof en het proces om deze vast te leggen. Ten vierde wordt aandacht besteed aan het thema Kerk in beeld. Enerzijds komen daarbij de iconografie, de kunst en de architectuur van de vroege Kerk aan bod. Anderzijds wordt er binnen dit thema ook nagedacht over de beeldvorming over christenen in hun toenmalige context. Dat de relatie van de christenen met hun context niet altijd eenvoudig was, wordt in het vijfde thema – Kerk en anderen – verder uitgewerkt. Het innemen van een houding tegenover het jodendom en de omgang met de opkomende islam betekende vaak dat de eigen identiteit voortdurend in vraag werd gesteld. Dit proces ging gepaard met conflict en dialoog. Tot slot mag ook de verhouding tussen Kerk en staat niet uit het oog verloren worden. In dit laatste thema wordt de overgang van het christendom als minderheidsreligie naar staatsreligie belicht. In de uitwerking van elk van de thema's is er telkens aandacht voor beeld- en tekstmateriaal. Daarbij staan telkens één beeld en één tekst centraal.

Literatuur: Cursustekst en powerpoints

Werkvorm: Hoorcolleges met de gelegenheid vragen te stellen.

Examenvorm: Wordt nog gezien. Tenminste één 'take home' opdracht. Elke student krijgt tijdens het examen drie vragen. De studenten krijgen vooraf een exhaustieve lijst met voorbeeldvragen.

Studiebelasting: 12 uur les. Daarnaast zelfstudie. 2 ECT's

Vak: Inleiding fundamentele theologie

Docent: Kristof Struys

Doelstelling: De student begrijpt dat geloof en rede geen tegenpolen zijn, maar dat het christelijk geloof redelijke gronden heeft, die van belang zijn voor de hedendaagse geloofsverkondiging. De student heeft kennis van de fundamentele van de christelijke theologie en het gelovig interpreteren. De student weet van de specifieke aard van de systematische theologie en de methode van theologiseren en kan deze begrippen en methode hanteren.

Inhoud: Eerst wordt toegelicht wat onder theologie wordt verstaan en welke indeling en werkwijze de christelijke theologie hanteert. Een kort historisch overzicht volgt wat betreft de invloed die veranderingen in de maatschappij hebben (gehad) op de aard en werkwijze van de christelijke theologie. De hedendaagse situatie komt grondig aan de orde. Duidelijk wordt gesteld dat de christelijke theologie, respectievelijk geloofsverkondiging, geloofwaardig wil zijn in onze door rede getekende tijd en daarom de redelijke verantwoording en argumentatie niet schuwt. Er is aandacht voor belangrijke begrippen zoals: de Bijbel als bron van de theologie en vindplaats van het Godsgeloof, openbaring in het joodse en in het christelijke geloof, de traditie van de Kerk als hoedster van de theologie.

Literatuur: Een reader wordt door de docent verstrekt

Werkvorm: Hoorcollege en discussiecollege

Examenvorm: Mondeling examen

Studiebelasting: 8 contacturen. Daarnaast zelfstudie. 2 ECT's

Vak: Liturgie en sacramenten I

Docent: Bart Paepen

Doelstelling: Gebaseerd op de liturgische principes van Vaticanum II kan de student verwoorden wat de functie en de doelstellingen zijn van de Rooms-katholieke liturgie. De student kent de onderliggende dynamiek van de liturgische handeling, heeft zicht op verschillende aspecten van de vormgeving ervan en gebruikt objectieve argumenten om liturgische keuzes te verantwoorden.

Inhoud: De student leert de liturgie kennen als gemeenschappelijke ontmoeting met de Heilige die om actieve participatie vraagt. Tijdens een bezoek aan de kathedraal verkent de student de concepten liturgische ruimte en tijd en leert de student de kerkelijke en existentiële betekenis van een aantal vaste betekenisdragers kennen. We leren de initiatiesacramentenkern als inrijpoort tot het christelijke en kerkelijke leven.

Literatuur: Reader door de docent

Werkvorm: Hoorcolleges, gecombineerd met werkcollege in de kathedraal van Antwerpen.

Examenvorm: Mondeling examen, verdeeld in niveau I en II

Studiebelasting: 10 contacturen, verdeeld in: 6 uren les en 4 uren liturgische uitleg/les in de kathedraal. Daarnaast zelfstudie. 2 ECT's

Vak: Inleiding Bijbel

Docenten: Myriam Smits en David Godecharle

Doelstelling: De studenten hebben inzicht in het ontstaan, de opbouw en de inhoud van de Bijbel, de geschiedenis van Israël, de vorming van de canon, literaire vormen in de Bijbel, methoden van Bijbellesing en de relatie tussen het Oude en Nieuwe Testament.

De studenten ontdekken het Nieuwe Testament vanuit een literair perspectief. Ze hebben voeling met de geloofsvraag en de historische vraag naar Jezus. De opbouw en theologie van de evangeliën, de Handelingen van de Apostelen, en de Brieven van Paulus wordt toegelicht. De studenten begrijpen de geschiedenis en methodes van de interpretatie van het Nieuwe Testament.

De studenten beheersen de leessleutels om een Bijbeltekst vanuit meerdere kanten correct te benaderen, mede met het oog op het gebruik ervan in bezinningsmomenten, liturgische vieringen en homilieën.

Inhoud: **Deel 1:** Hierin staan we stil bij de inhoud van de Bijbel, het ontstaan en de geschiedenis van Israël. Ook de vorming van de canon, de tekstoverlevering en de vertaling komen aan bod. De verschillende literaire vormen, de verschillende methoden van Bijbellesing en de relatie tussen het Oude en Nieuwe Testament worden bestudeerd.

Deel 2: De relevantie van de studie van het Nieuwe Testament in de wereld van vandaag wordt geduid. We verkennen het Nieuwe Testament als een literair en historisch gesitueerd geloofsgetuigenis. Aandacht gaat hierbij ook uit naar de historische oorsprong van deze geschriften in de figuur van Jezus en de vroege Jezusbeweging. Vervolgens wordt de inhoud en opbouw van de teksten besproken, waarin elementen van theologische eenheid en diversiteit worden geduid.

Literatuur: Cursus in de vorm van een reader.

Werkvorm: Vooral hoorcollege met hier en daar een moment van persoonlijke vergelijking van enkele teksten. Gelegenheid om verduidelijkingsvragen te stellen is er altijd.

Examen: De stof wordt mondeling getoetst aan de hand van richtvragen.

Studiebelasting: In principe 16 contacturen. Daarnaast zelfstudie. Voor studenten die met deze stof nog weinig in contact zijn geweest, vraagt dit meer tijd dan voor de anderen.
3 ECT's

Vak: [Inleiding moraaltheologie](#)

Docent: **Martha Hoffenkamp**

Doelstelling: De student heeft weet van de ontwikkeling van de geschiedenis van het systematisch/filosofisch denken van de Kerk op het handelen van mensen. De student kan een onderscheid maken tussen de tijd voor en na Vaticanum II. De student heeft kennis van een klein palet aan filosofische theorieën en weet vooral de toegepaste filosofie van het personalisme te begrijpen. De student kan in eigen woorden een oordeel geven over het handelen van mensen, in termen van goed/kwaad, menswaardig/niet-menswaardig, met gebruikmaking van de katholieke systematisch-filosofische benadering en kan dit toepassen in de reflectie op het eigen leven en werken in de dagdagelijkse praktijk.

Inhoud: Na een inleidende les over de belangrijkste filosofische theorieën wordt kort de ontwikkeling van de moraaltheologie gepresenteerd, vanaf het ethisch handelen zoals dat in de Bijbel in de persoon van Jezus Christus wordt uitgedrukt, tot aan de huidige tijd. Een aantal personen en enkele punten uit hun leer staan centraal, o.a. Augustinus, Thomas van Aquino, Franciscus, Thomas van Kempen, Luther vs. Erasmus. Een belangrijke nadruk ligt op

de visie vanuit deontologie, consequentialisme, deugdethiek, en vooral het personalisme. Het verschil tussen proportionalisme en een daad met dubbel gevolg wordt uitgelegd. We oefenen deze filosofieën steeds aan de hand van een hedendaagse casus. Daarna lezen we enkele concilieteksten en andere kerkelijke teksten. We bespreken de persoonlijke reflectie hierop en oefenen in het vormen van een eigen visie.

Literatuur: Reader wordt door de docent gegeven, waarin ook een aantal concilieteksten.

Werkvorm: Hoor- en discussiecollege met praktische werkvorm a.d.h.v. casus.

Examenvorm: Schriftelijk, in de vorm van een paper. Daarnaast is de laatste les een mondelinge examen-bijeenkomst.

Studiebelasting: 10 contacturen. Daarnaast zelfstudie. 2 ECT's

Vak: Inleiding wereldgodsdiensten

Docent: Tom Schellekens

Doelstelling: De student heeft een globaal overzicht van het landschap van de wereldgodsdiensten. De student heeft inzicht in de basis geloofsinzichten van jodendom en islam. De student kan uitleggen wat de raakvlakken en de verschillen zijn tussen christendom, jodendom en islam. De student is in staat in eigen woorden de eigen positie ten aanzien van christendom, jodendom en islam te verwoorden met de verwerkte inzichten uit dit vak. De student heeft een eerste inzicht in de voortgaande dialoog tussen christendom, islam en jodendom.

Inhoud: De cursus start met een overzicht van de wereldgodsdiensten en de constitutie nostra aetate. Nadien volgt een uitgebreid overzicht van het jodendom en nadien de islam mét sterke aandacht voor de historische ontwikkeling, belangrijkste geloofspunten en de beleving in de dagdagelijkse praktijk met rituelen. Studenten wordt gevraagd ten aanzien van belangrijke standpunten van jodendom en islam zelf positie in te nemen en het zelf verstaan van het christendom te confronteren met deze punten.

Literatuur: Er wordt een reader samengesteld. Er worden in de les enkele werken voorgesteld als verdieping bij de studie van jodendom en islam.

Werkvorm: Interactiecollege.

Examenvorm: Mondeling examen met twee vragen: 1 over het Jodendom en 1 over islam.

Studiebelasting: 12 contacturen. Daarnaast zelfstudie. 2 ECT's

Vak : Inleiding spiritualiteit

Docent : Nicole Vennekens

Doelstelling : De student heeft inzicht in de grondelementen van christelijke spiritualiteit. De student heeft grondkennis van belangrijke spirituele tradities in het christelijke Avondland. De student is in staat over de eigen spirituele beleving te reflecteren en te communiceren. De student is gemotiveerd om geloofskennis en geloofservaring te integreren en – zowel samen als alleen – wegen van doorleefde spiritualiteit te gaan.

Inhoud : Deze cursus wil een eerste systematisch inzicht in christelijke spiritualiteit als bron van christelijk denken en handelen bieden. Daarnaast wil het wegen van christelijke spiritualiteit nagaan en ze voor het persoonlijk engagement (opnieuw) vruchtbaar laten

worden. Drie elkaar aanvullende invalshoeken komen aan bod:

- grondelementen van christelijke spiritualiteit;
- korte kennismaking met stromingen uit de christelijke spirituele traditie, die vandaag blijven inspireren en het kerkelijk leven hebben gevormd;
- spiritualiteit “ervaren” en “onder woorden brengen” .

Literatuur : Reader

Werkvorm : Hoorcolleges met discussie-momenten.

Examenvorm : open boek examen

Niveau I – Mondeling aan de hand van richtvragen

Niveau II – Mondeling aan de hand van richtvragen, en een schriftelijk formuleerde boekbespreking.

Studiebelasting :

12 contacturen/hoorcolleges met actieve aanwezigheid.

Voor examenniveau II, tijd om een paper te schrijven. 2 ECT's

(Het B-JAAR wordt dit jaar niet gegeven. Het aanbod rouleert met het C-jaar, dat dit studiejaar op het rooster staat.)

C-JAAR

Vak: **Geloof en cultuur**

Docent: **Christophe Brabant**

Doelstelling: De student begrijpt dat de correlatie tussen natuur en geloof en tussen geloof en cultuur niet zo vanzelfsprekend is als vroeger. De student kan uitleggen waarom het ‘algemeen menselijke’ en het ‘specifiek christelijke’ vandaag niet meer zo evident is als in vroegere eeuwen. De student kan in eigen woorden de hedendaagse relatie tussen geloof en cultuur, met bijkomende uitdagingen, schetsen.

Inhoud: In de eerste lessen beschrijven we het oude theïstische denken, waarbinnen God en mensen hun vanzelfsprekende plaatsen hadden in natuur en bovennatuur. Dan behandelen we in vogelvlucht de lijn door de tijd tot aan nu. Aan bod komen de thema's geloof en wetenschappen, een religieuze antropologie doorheen de eeuwen, de invloed en uitdaging van het postmoderne denken, het belang van de taal filosofie en de hermeneutiek vandaag, de verhouding tussen de god van de filosofen en de God van Abraham, Isaak en Jakob.

Literatuur: Reader door de docent

Werkvorm: Hoor- en discussiecollege

Examenvorm: Mondeling

Studiebelasting: 12 contacturen. Daarnaast zelfstudie. 2 ECT's

Vak: **NT: Synoptici en Johannes**

Docent: **David Godecharle**

Doelstelling: *(omschrijving volgt)*

Inhoud

Literatuur:

Werkvorm: Hoorcollege

Examenvorm:

Studiebelasting: 12 contacturen. Daarnaast zelfstudie. 2,5 ECT's

Vak: **OT: Pentateuch, Historische boeken, Bijbelse theologie en hermeneutiek**

Docent: **Myriam Smits**

Doelstelling: *(omschrijving volgt)*

Inhoud:

Literatuur:

Werkvorm:

Examenvorm:

Studiebelasting: 12 contacturen. Daarnaast zelfstudie. 2,5 ECT's

Vak: **Bio ethiek**

Docent: **Chris Gastmans**

Doelstelling: De student heeft een eerste kennis van de huidige grensverleggende ontwikkelingen in de medische wetenschap. De student heeft een eigen visie op menselijk lijden en de reactie daarop van de (bio-)medische wetenschap en kan die visie verantwoorden binnen het gelovig denken.

Inhoud: We bestuderen de wijze waarop de moderne geneeskunde en de bio-wetenschappen steeds evolueren. De grens van waar medisch en bio-technisch ingrijpen stopt wordt steeds verschoven. Dat heeft gevolgen voor patiënten en voor artsen, verplegers en ander personeel in ziekenhuizen. Waar mag of moet de grens liggen? In hoeverre hebben mensen (patiënten zowel als personeel) het recht hun eigen geweten te volgen? Hoe verantwoorden we dat in geloof?

Belangrijk aspect daarbij: Wat is eigenlijk lijden en wie bepaalt dat? Hoe groot is de plaats die ons geloof in God daarbij in kan en mag nemen?

De volgende concrete thema's komen aan de orde: vrijheidsbeperking bij ouderen, maaltijdzorg bij ouderen, kunstmatige voedsel- en vochttoediening bij dementerende personen, afbouw van medische behandelingen in de terminale fase, ivf-behandelingen, neonatologische behandelingen van vroeg-geborenen, euthanasie en palliatieve zorg.

Literatuur: Reader door de docent

Werkvorm: Hoor- en discussiecollege

Examenvorm: Mondeling

Studiebelasting: 12 contacturen. Daarnaast zelfstudie. 2 ECT's

Vak: **Sociale ethiek**

Docent: **Bruno Aerts**

Doelstelling: De student heeft weet van het eigene van de sociale ethiek, met de rechten en plichten die iedere christen heeft in de wereld. De student heeft een visie op het geestelijk

en lichamelijk lijden in de wereld. De student verhoudt zich in geloof en geweten tot deze aarde en haar bewoners.

Inhoud: Het sociaal-ethisch denken van het christelijk geloof vertrekt vanuit het standpunt dat de mens het recht en de opdracht heeft zijn/haar eigen mens-zijn te realiseren. Tevens wordt de mens gezien als rentmeester/beheerder van deze aarde. De studenten leren in de lessen sociale ethiek dat de Bijbel, de theologische reflectie, het leergezag en het eigen geweten van de mensen een boeiend en levendig reflectie-veld biedt om als gelovig mens op de vragen van de wereld een antwoord te zoeken. Aan de orde komen o.a. de ecologie, rechtvaardigheid en de kwestie van oorlog-vrede, het recht op eigendom en de ethiek van internet en media. Het lijden van mensen heeft een centrale plaats in de lessen. Hoe wordt dat lijden volgens de verschillende invalshoeken gesitueerd binnen de context van Gods liefde en Gods almacht? En: waar ligt de verantwoordelijkheid van de christelijke mens?

Literatuur: Reader door de docent

Werkvorm: Hoor-en discussiecollege

Examenvorm: Mondeling

Studiebelasting: 8 contacturen. Daarnaast zelfstudie. 2 ECT's.

Vak: Christologie

Docent: Kristof Struys

Doelstelling: De student heeft kennis van de verscheidenheid in interpretaties van de getuigenissen van het geloof in Jezus, zoals die in de evangelieteksten staan geschreven. De student weet hoe de verschillende antwoorden op de vraag van Jezus: "Wie zegt gij dat ik ben?" gekleurd werden en worden door de geschiedenis, omstandigheden en persoon van degene die het antwoord formuleert.

Inhoud: In deze cursus opteren we ervoor om uit te gaan van de teksten van de evangeliën, de meest directe getuigenissen over de persoon van Jezus Christus. We stellen vast dat het verhaal van de mens Jezus het verhaal van Gods Zoon is. We ontdekken dat deze getuigenissen een eigensoortige interpretatie vragen – het zijn immers geloofsgetuigenissen. In de loop van de cursus worden christologische leessleutels gevonden en toegelicht. Ze leren ons om de 'historische Jezus' en de 'Christus van het geloof' in het juiste perspectief te verstaan.

Inhoudelijk focussen we achtereenvolgens op de christologische betekenis van Jezus' woorden en (wonder)daden, van zijn lijden, dood en verrijzenis (Pasen). Ook de verschijningsverhalen leren ons heel wat over de wijze waarop de verrezen Christus na Pasen moet verstaan worden.

We bekijken hoe het Christusgebeuren het hoogtepunt is van de openbaring van de drie-ene God. De leer over Jezus de Christus (christologie) en de leer over God als Vader, Zoon en Geest (triniteitsleer) hebben ten diepste met elkaar te maken.

Literatuur: Reader door docent

Werkvorm: Hoorcollege

Examenvorm: Mondeling

Studiebelasting: 16 contacturen. Daarnaast zelfstudie. 3 ECT's.

